

**PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**
WP.420.2.2026

Do druku nr 2110

Warszawa, 10 lutego 2026 r.

Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

W odpowiedzi na pismo z dnia 5 stycznia 2026 r. uprzejmie przedstawiam w załączeniu opinię Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie projektu ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (druk nr 2110).

**Wiceprzewodniczący Krajowej Rady
Sądownictwa**
sędzia Rafał Puchalski

/podpisano elektronicznie/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. *Ses-III, 020, 15.14.2025*
10 11 06

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

KRAJOWA RADA SĄDOWNICTWA

centrala: 22 379 28 40
fax: 22 379 27 94
biuro@krs.gov.pl

www.krs.pl
Klauzula RODO: <https://krs.pl/pl/kontakt>
ePUAP: /rada/SkrytkaESP
e-doręczenia: AE:PL-80733-66380-VBWWW-18

ul. Rakowiecka 30
02-528 Warszawa

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 6 lutego 2026 r.

**w przedmiocie projektu ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie
o wspólnym pożyciu**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z projektem ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu, przedstawionym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 5 stycznia 2026 r. (znak: SPS-III.020.415.3.2025), opiniuje go negatywnie, zgłaszając poniższe uwagi.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że uprzednio, w dniu 11 lipca 2025 r., Rada wyraziła negatywną opinię w odniesieniu do poselskiego projektu ustawy o związkach partnerskich oraz poselskiego projektu ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich.

Przedstawiony projekt ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu nie zawiera propozycji jakościowo odmiennych rozwiązań; w przedstawionym do zaopiniowania projekcie wyeliminowano przepisy odnoszące się do małoletnich.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu celem ustawy jest wprowadzenie do polskiego porządku prawnego regulacji, na mocy której osoby pozostające w związkach nieformalnych, poprzez zawarcie umowy o wspólnym pożyciu, będą mogły uzyskać status osoby najbliższej w związku. Potwierdzenie związku umową o wspólnym pożyciu pozwoli na uzyskanie szeregu uprawnień związanych z prowadzeniem wspólnego życia i zaspokajaniem wspólnych potrzeb. Umowa o wspólnym pożyciu zawarta na warunkach określonych w ustawie oparta będzie na zasadach równości i niedyskryminacji. Ustawa zapewni wszystkim osobom, niezależnie od płci, możliwość realizacji ich potrzeb i pragnień.

W ocenie Rady przede wszystkim krytyce należy poddać art. 3 ust 1 projektu ustawy: *„Umowa zostaje zawarta, gdy dwie pełnoletnie osoby jednocześnie obecne przed notariuszem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej złożą zgodne oświadczenie o woli przyjęcia praw i obowiązków wynikających z niniejszej ustawy i postanowień zawieranej umowy”*.

Dokonując oceny projektu ustawy przez pryzmat konstytucyjnej zasady ochrony małżeństwa i rodziny należy wyraźnie zaznaczyć, że pozostaje on w sprzeczności z dyrektywami zawartymi w art. 18 Konstytucji RP.

Zamieszczenie w art. 18 Konstytucji RP zwrotu „związek kobiety i mężczyzny” traktować należy jako instrument zapobiegający poddaniu związków osób tej samej płci regulacji zbliżonej lub zbieżnej z instytucją małżeństwa, a związki osób tej samej płci mogą znajdować opiekę „jedynie w sposób pośredni i ograniczony” (Z. Radwański, Konstytucyjna ochrona małżeństwa, s. 235), a więc w ramach ochrony przyznawanej obywatelom dla sfery ich życia prywatnego.

Zwraca uwagę że przepis art. 18 Konstytucji został umiejscowiony w Rozdziale I Konstytucji „Rzeczpospolita”, „zawierającym szczególne nagromadzenie zasad ustrojowych, posiada (...) pryncypialny charakter, a zarazem postać normy programowej. Jego wartość normatywna jest zatem złożona, zawiera nie tylko uprawnienia wskazanych w nim podmiotów do szczególnej ochrony i opieki ze strony państwa, ale też zobowiązanie państwa, a zwłaszcza wszystkich jego organów, do zapewnienia tej szczególnej, pozytywnie rozumianej protekcji, m.in. właśnie małżeństwu. Ekstrapolacja, polegająca na rozszerzeniu tych powinności państwa poza krąg wyraźnie wskazanych osób: małżonków, rodziców i członków rodzin (...) nie znajduje podstaw prawnych, także przy zastosowaniu różnych metod wykładni prawa” (*Dariusz Dudek. Przegląd Sejmowy 4(111)2012, W sprawie projektu ustawy o związkach partnerskich str.178/179*).

Konstytucja nie umożliwia *implicite* wykreowania w drodze ustawy zwykłej nowej instytucji prawnej („osoby najbliższej w związku”), tworzonej bez względu na kryterium płci, analogicznej do małżeństwa pod względem charakteru i znaczenia prawnego oraz korzystającej z analogicznej ochrony i opieki na gruncie systemu prawnego. (por. *ibidem*).

Przyznanie związkom jednopłciowym poprzez regulację ustawową tej samej lub zbliżonej rangi prawnej co małżeństwu poprzez rejestrację, stanowiłoby unormowanie niezgodne z Konstytucją RP, tak w wymiarze aksjologicznym, jak i ściśle normatywnym.

Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11.5.2005 r., K 18/04 „Małżeństwo (jako związek kobiety i mężczyzny) uzyskało w prawie krajowym RP odrębny status konstytucyjny zdeterminowany postanowieniami art. 18 Konstytucji. Zmiana tego statusu byłaby możliwa jedynie przy zachowaniu rygorów trybu zmiany Konstytucji, określonych w art. 235 tego aktu” (uzas. wyr. TK z 11.5.2005 r., K 18/04, OTK-A 2005, Nr 5, poz. 49).

Zmiana zdeterminowanego przez art. 18 Konstytucji RP statusu konstytucyjnego małżeństwa, jako związku kobiety i mężczyzny, a więc możliwość nadania innym związkom międzyludzkim statusu zbliżonego do małżeństwa byłaby możliwa tylko w trybie zmiany

Konstytucji (por. też J. Pawliczak, *Zarejestrowany związek partnerski*, wyd. Wolters Kluwer s. 342).

Cechą instytucji małżeństwa jest to, że jest ono związkiem zarejestrowanym prawnie, a więc i podlegającym regulacji prawnej. Jest ono zarazem niezwykle szerokim ograniczeniem praw osób w nim pozostających. Związek tak szeroko ograniczający wolność samych stron tego stosunku ma podstawę prawną w prawie polskim w art. 18 Konstytucji RP. W jego zaś świetle związkiem tym jest jedynie zarejestrowana relacja między kobietą i mężczyzną.

W świetle art. 18 Konstytucji RP małżeństwo musi być związkiem podlegającym regulacji prawnej, która zapewniałaby mu ochronę i opiekę. Doprecyzowanie w art. 18 pojęcia małżeństwa o zwrot „jako związek kobiety i mężczyzny” ma ułatwiać pełnienie przez ten przepis roli wzorca kontroli konstytucyjności prawa przede wszystkim, co do prób rejestracji w ustawodawstwie zwykłym innych związków międzyludzkich. Związki takie, nieodpowiadające cechom małżeństwa, nie mogą podlegać w RP prawnej rejestracji oraz nie pozostają pod opieką i ochroną przewidzianą dla małżeństwa.

Przez prawną instytucjonalizację związku niemajątkowego określonego typu należy rozumieć natomiast stworzenie dla niego — na zasadzie pewnej „oferty” ustawodawcy dla zainteresowanych — sformalizowanej postaci takiego związku, co zakłada ustawowe określenie, jakie są przesłanki i tryb jej powstania i ustania, jakie są wzajemne prawa i obowiązki osobiste i majątkowe partnerów, jakie są wreszcie prawa i obowiązki osób trzecich i władz publicznych wobec partnerów związane wprost z powstaniem, trwaniem lub ustaniem formalnego związku. Jednym słowem, chodzi o wykreowanie instytucji analogicznej do instytucji małżeństwa, zespołu norm prawnych podobnego do prawa majątkowego (Bolesław Banaszkiewicz, *Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny*”. *O niektórych implikacjach art. 18 Konstytucji RP*, *Kwartalnik Prawa Prywatnego*, rok XXII: 2013, z. 3, s. 618).

W ocenie Rady instytucji małżeństwa w systemie prawnym opartym na Konstytucji RP przysługuje swoista ekskluzywność i niedopuszczalna jest jakakolwiek instytucjonalizacja związków osób tej samej lub odmiennej płci, czy w postaci „związku partnerskiego” czy jako „osoby najbliższej w związku”. Podobne do małżeństwa instytucje prawne są wykluczone nie tyle po to, żeby „nie przeszkadzały” małżeństwu, ile przede wszystkim dlatego, że Konstytucja upoważnia ustawodawcę tylko i wyłącznie do instytucjonalizacji jednego rodzaju związku opartego na trwałym osobowym zespoleńiu indywiduów — właśnie małżeństwa, co ma jasne uzasadnienie funkcjonalne i aksjologiczne. (ibidem, s. 619).

Małżeństwo osób dwóch różnych płci, wraz z niezmiennie doniosłą społecznie funkcją prokreacyjną i uwzględnieniem dobra dziecka oraz rodziny, stanowi fundamentalną wartość

prawną zarówno na gruncie konstytucyjnym, jak i na gruncie unormowań kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Jako niepokojące należy ocenić stwierdzenie zamieszczone w OSR wskazujące, że projektodawca wyraża przekonanie, iż zawarte za granicą małżeństwa osób tej samej płci powinny być w Polsce uznawane za małżeństwa.

Rada zwraca uwagę, że w obowiązującym systemie prawnym istnieje szereg rozwiązań, dedykowanych osobom fizycznym, pozostającym w nieformalnych relacjach, odnoszących się do różnych sfer życia, w tym z zakresu: leczenia (m.in. prawo do uzyskania informacji o stanie zdrowia, dostęp do dokumentacji medycznej), prawa bankowego (umowy o prowadzenie wspólnego rachunku bankowego, umowy kredytowej), wydania przesyłki pocztowej, powołania do dziedziczenia, pochowania zwłok i uzyskania zasiłku pogrzebowego.

Z powyższych względów przedłożony projekt jako sprzeczny z art. 18 ustawy zasadniczej, wymagał jego negatywnego zaopiniowania.

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

Przewodnicząca Dagmara Pawełczyk-Woicka